

**Kazimierz Majewski, Stefan
Parnicki-Pudęłko, Ludwika
Press, Zbigniew Tabasz, Waldemar
Szubert, Tadeusz
Sarnowski, Ryszard Massalski**

**Novae (Północna Bułgaria). Sektor
Zachodni koło Swisztowa**

Informator Archeologiczny : badania 3, 438-440

1969

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

wyobrażenie labiryntu, przedstawienia figuralne /Teseussa, Minotaura, personifikację wyspy Kraty/ zaopatrzone w podpisy.

Prace, które będą kontynuowane w ciągu najbliższych lat, mają na celu całościowe odsłonięcie tego zespołu miejskiego i interpretację poszczególnych obiektów.

NOVAN /Północna Bułgaria/

Sektor Zachodni koło Swisztowa

Badania prowadził prof. dr Kazimierz Majewski przy współudziale prof. dra Stefana Parnickiego-Pudełko, doc. dra Ludwika Press /autorka sprawozdania/, mgr Zbigniewa Tabassa, mgr Waldemara Szuberta, mgr Tadeusza Sarnowskiego. Architektem ekspedycji był dr inż. Ryszard Massalski. Finansowało Ministerstwo Oświaty i Szkolnictwa Wyższego. Dziesiąty sezon badań. Rzymskie miasto naddunajskie - od pierwszych wieków naszej ery do okresu późnorsymskiego.

Prace archeologiczne trwały 5 tygodni i skoncentrowały się w północno-zachodniej części miasta /odcinek IV/ oraz przy bramie zachodniej przecinającej miejski mur obronny /odcinek V/.

Na odcinku IV, gdzie odsłonięto w ubiegłych kampaniach 11 prostokątnych pomieszczeń /A-I, K, L/, które otaczały z trzech stron dziedziniec, ustalono zależność między budowlą J a przylegającym do niej od północy wnętrzem L. Do budowli J /IV wiek n.e./ należał portyk 6-kolumnowy, którego resztki w postaci cokołów.

bas i ułamków trzonów odsłonięto w murse północnym wnętrza L. Wnętrze to zostało dobudowane do budowli J w okresie późniejszym, kiedy zamknięto interkolumnia w portyku, otwierającego się w stronę brukowanego dziedzińca. W związku z odsłoniętym w ubiegłych latach zespołem wnętrza i basenów kąpielowych pozostają obecnie do odkrycia: 1/ kanał odprowadzający sużyłą wodę z pomieszczenia A na sewnatrix; jego bieg został prześledzony na odcinku długości 9,70 m; 2/ przewód wodociągowy przykryty wielkimi płaskimi kamieniami. O zastosowaniu metalowej rury świadczą stojący in situ kamień z przewierconym otworem dostosowany do przeprowadzenia takiej rury; 3/ dla systemu rozprowadzania wody ma znaczenie kamienny monolityczny rozdzielnik na wodę z trzema otworami, odkryty nad warstwą rumowiskową, w pobliżu studni, na dziedzińcu.

Badany kompleks, w którym wyróżniono trzy okresy użytkowania, nie posiada jeszcze granicy wschodniej. W wyniku badań nad przypuszczalnym biegiem muru wschodniego natrafiłono na częściowo zachowaną kolumnę, może pozostałość portyku wschodniego. Portyk zachodni, 5-kolumnowy został już odsłonięty. Znaleziska: kamień z fragmentem greckiej inskrypcji, głowica jońska, ceramika naczyniowa z przewagą naczyń zasobowych we fragmentach, kilka odłamków cegieł z odciskiem stempla legionu I italskiego, lampy, wyroby ze szkła, kości, metalu, gemma z agatu.

Na odcinku V przy porta decumana uchwycono rzut poziomy bramy wraz z przylegającymi basztemi. Ustalono wymiary baszty południowej: 10,20 x 8,85 m. Po środku, między dwoma skrzydłami bramy odkryto podstawę filaru 1,16 x 1,97 m/ - dowód podziału bramy na dwie części. Przy wschodnim krańcu północnego skrzydła bramy zachował się próg kamienny, który należy do najstarszego

okresu istnienia bramy i świadczy o tym, że po tej stronie znajdowała się furta wypadowa. Nawierzchnia we wschodniej części bramy została wykonana z płyt kamiennych, poniżej przebiegał kanał odsłonięty na niewielkim odcinku. Z okolic bramy pochodzi skupisko odłamków amfor glinianych, stemplowana ceramika budowlana, dwa odłamki kamiennych inskrypcji, jońska głowica i inne detale architektoniczne.

PALMYRA /Syria/

**Polska Stacja Archeologii
Śródziemnomorskiej UW w Kairze**

Badania prowadzi prof. dr Kazimierz Michałowski.
Finansowała Polska Stacja Archeologii Śródziemnomorskiej UW w Kairze. Jedenasty sezon badań. Starożytna dzielnica miejska s I w.p.n.e. - VI w.n.e.

Polskie badania archeologiczne prowadzone na terenie Palmyry są kontynuacją międzynarodowych badań zapoczątkowanych kilkadziesiąt lat temu. Dotyczą one historii i architektury miasta z okresu jego niepodległości i po włączeniu do imperium rzymskiego. Teren wykopalisk polskich w Palmyrze /Tadmor/, położonej w pustyni syryjskiej na wschód od Damaszku, obejmuje zachodnią dzielnicę miasta i centralny odcinek głównej nekropoli tzw. Doliny Grobów. Do chwili obecnej przeprowadzono 11 kampanii wykopaliskowych w czasie trwania których badania skupiały się na tzw. Obozie Dioklecjana w zachodniej części miasta. Odsłonięto całą oś zachodnią obosu, bramę i drogę pretoriańską prowadzącą poprzez tetrapylon do tzw. Świątyni Sztandarów oraz samą świątynię. Sko-